

College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Utrecht
Postbus 16200
3500 CE Utrecht

Utrecht : 4 februari 2021
Onderwerp : Behoud en instandhouding "de Musketon" aan de Hondsrug 19 te Utrecht

Geacht College,

Wij verzoeken u om de procedure tot aanwijzing te starten om de gemeentelijke monumentenstatus te verlenen aan het gebouwencomplex De Musketon in Lunetten aan de Hondsrug 19.

Onzes inziens wordt er bij de geplande herbestemming van dit pand te weinig rekening gehouden met de erfgoedwaarde van het complex die in het kader van de Post65-inventarisatie manifest is geworden. De aanwijzing in Utrecht van dit Post65-complex als monument sterkt de door uw eigen raad gegeven opdracht tot het inventariseren en bekendmaken van Post65-architectuur. ([BRON](#))

Het is u reeds bekend dat het hier gaat om een object met hoge Post65waarde. Wij kunnen ons niet vinden in de plannen tot herbestemming omdat hier enkel de architectonische karakteristieken vanaf de buitenzijde bewaard blijven. Dit type schil-bescherming doet tekort aan de in die tijd heersende samenhang tussen exterieur en interieur waardoor juist ook de binnenruimten hoge erfgoedwaarde hebben.

In de Musketon hangen de externe en de interne structuur van het complex zeer nauw samen. De angst dat een monumentstatus de verbouwmogelijkheden zou kunnen frustreren, is onzes inziens niet terecht.

Onze verdiepende argumentatie treft u aan in de bijlage. Samenvattend komen we tot de conclusie dat een aanwijzing tot gemeentelijk monument niet enkel de externe structuur beschermt maar juist ook de interne structuur. Het gebouw hiermee in het juiste licht herbestemmen blijft binnen uw eigen opdracht Post65 waarbinnen de Musketon ook op landelijk niveau een uniek object is.

Wij pleiten ervoor de Musketon aan te wijzen als gemeentelijk monument, met bescherming van binnenkant en buitenkant. Ook dringen wij erop aan dat u met stakeholders en uw afdeling erfgoed zorgvuldig nagaat welke typische Post65-kenmerken in het complex op welke wijze behouden moeten blijven.

Met vriendelijke groet,
namens de Historische Vereniging Oud-Utrecht

Dick de Jong , voorzitter

L.W. Dubbelaar
Cuypersgenootschap

Gerhard Eshuis
Bond Heemschut

Lisette Le Blanc
Historische Kring
Lunetten

Hein van Kruijsdijk
BOL

Bijlage - Monumentale waarde De Musketon

Ontstaan musketon en post65

De Post65 periode vangt aan na de Wederopbouw en Massawoningbouw. Een periode waarin meer architectonische vrijheid zichtbaar werd en uiteindelijk tot opdracht is geworden. De woningbouw opgave bleef, net als nu, na de Wederopbouw groot. Een nieuwe generatie stedenbouwkundigen gooiden hierin het roer om. Een streven naar veelvormigheid ontstond. Gesterkt door de opdracht in de 2de en 3de nota ruimtelijke ordening.

De Musketon is te plaatsen in een tweede fase van Post65. Verandering. Na een eerste fase groei, of doorgroeien op/in/uit de Wederopbouw, werd verandering het adagium. Dit ingegeven door sociaal-maatschappelijke, economische en culturele ontwikkelingen. Bewoners eisten meer zeggenschap op bij de planvorming in hun buurt. Deze reactie paste binnen een breder wordend (individueel) zelfbewustzijn en verder opkomende emancipatie en democratisering.

Bouwen voor de buurt werd het basisbeginsel voor Stadsvernieuwing. Behoud van woonfunctie en karakter van de buurt. Een voorrang voor direct aangelegen buurtbewoners en een rechtvaardige ruimteverdeling. Een verplaatsing naar het sociaal-maatschappelijke domein met een “allesomvattende” aanpak waarin bewonersparticipatie een belangrijke rol speelde.

De parallel tussen heden en verleden is groot en het proces kan zich herhalen. De musketon ontstond als herkenbaar punt van de wijk Lunetten. Een object ontworpen en gebouwd op de menselijke maat en gelegenheid biedend aan ontmoeting, verrassing en (zelf)ontplooiing.

Bronnen:

* [Verkenning post65 RCE](#)

* [Groei, Verandering en Differentiatie](#)

Buitenkant en ontwerp

De Musketon geopend in 1984 van architect Peter Strijker is een toonbeeld van Structuralisme. Een object met een veelzijdige opzet in rasterstructuur. Kenmerkend voor de menselijke maat zijn de meerdere gelijkwaardige ingangen in plaats van één grote centrale entree. Kleine gebouwdelen in een herhalend karakter geven duidelijk een tegenbeweging aan tegen het functionele gedachtengoed uit de vorige periode.

Het structuralistische credo om van een groot gebouw een kleine stad te maken komt in de buitenzijde tot volle wasdom. De aaneenschakeling van gelijkvormige of repeterende elementen in een niet hiërarchische structuur alsmede het einde aan kolos beton is goed zichtbaar. De betonnen elementen van het karkas zijn goed zichtbaar en de architectonische vrijheden komen tot uiting in de glasvulling, het gebruik van driehoeken, puntdaken en een kleurrijk geheel.

De rasterstructuur die kenmerkend is voor de architectuurstroming van het Structuralisme beschrijft Arjan den Boer in DUIC van juni 2020. In die architectuur wordt de rasterstructuur ingevuld met een beperkte reeks van identieke elementen zoals betonnen kolommen, liggers en bogen. De met die elementen opgebouwde ruimtelijke structuur is vervolgens ‘ingevuld’ met vlakvullingen zoals muren, raampartijen daken en vloeren die ook weer bestaan uit een beperkte reeks van identieke elementen. Het geheel vertoont veel overeenkomsten met en bouwdoos waarbij de bouwregels

worden ingegeven door de elementen en tegelijkertijd de combinatiemogelijkheden schier eindeloos zijn. “Zo wordt een massieve indruk vermeden” schrijft Den Boer en ontstaat “een veelzijdige opzet” die reflecteert aan de toenmalige inspraakcultuur in de vorm van een “laagdrempelige ontmoetingsplaats voor alle wijkbewoners”. De Musketon is zowel maatschappelijk als architectonisch “het neusje van de zalm op het gebied van welzijnscentra”.

Simon Blackburn: "Het Structuralisme gaat ervan uit dat de verschijnselen van het menselijk leven niet begrijpelijk zijn zonder hun onderlinge relaties. Deze relaties vormen een structuur, en achter iedere lokale variatie van verschijnselen zijn er constante wetten van een abstracte cultuur."

Binnenruimten en gedachte Post65

Het fijnmazige en toch centrale vloeit door in de interne structuur. Semiopenbare kleinere ontmoetingsruimten geven hier de menselijke maat. Een beslotenheid in een gebouw. Ruimte tot gesprek en ontplooiing. Een duidelijk jaren 80 tijdsbeeld met de bijbehorende stijl. Duidelijk door een intact zijnde zitkuil met openhaard. De meesten zijn in vergelijkbare gebouwen dichtgegooid. Niet te vergeten de bijbehorende bar in een huiskamerachtige kleinschalige setting.

In de Musketon zijn veel elementen nog intact. De betonconstructies van elegante bogen en raampartijen in perfect evenwicht met de muurvlakken. Hierdoor ontstaat er een open effect. Terugkerende zitjes in de kozijnen met een Post65 stijl. Een interieur bijna intact, de latere gedane wijzigingen die afbreuk doen aan het gebouw kunnen, zo lijkt het, makkelijk worden weggehaald.

Een Theaterzaal die ondanks het weinige buitenlicht door de vide/omloop en het kleurgebruik open en licht over komt. Een theaterzaal die al 35 jaar dienstdoet en waar nog steeds stukken worden opgevoerd, verwijst naar de behoefte in die tijd van zelfontplooiing en verrassing.

Ook de diverse kunstwerken en blikvangers zoals het deels zichtbare tegeltableau van Willem Lenssinck benadrukken de verstedelijking in het landschap waar de Musketon een positieve exponent van is.

Publicaties:

* [Nieuwe monumenten 1970-2000: De Musketon in Lunetten \(duic.nl\)](#)

* [Musketon - Een unieke post-65 capsule - Oud Utrecht \(oud-utrecht.nl\)](#)

Bedreiging binnenruimte en ambtelijk proces

Met interesse en gepaste afstand hebben we het dossier over de transformatie van de musketon gevolgd. Nu is het echter aan ons om in deze niet vlottende ontwikkeling een uitspraak te doen. Ingegeven door de opdracht van uw raad zelf en de contradictie in het herbestemmingsproces.

De parallel met het verleden is uiterst groot. De aanzwellende roep om serieus genomen te worden in het participatietraject. De klank en roep tot een trefpunt voor de wijk lunetten versus de herbestemming.

De Commissie Cultureel Erfgoed hanteert de regel; Als je niks met het erfgoed kunt, zoek dan een juiste pachter of verkoop het aan iemand die het op waarde weet te schatten en er een juiste invulling aan geeft. Dat kader kan door u raad scherp gesteld worden.

Conclusie

De Commissie Cultureel Erfgoed van de historische vereniging Oud-Utrecht en medeondertekenaars vragen de monumentstatus aan voor het gebouwencomplex De Musketon gevestigd aan de Hondsrug 19 te Utrecht, Lunetten. Dit voor zowel de externe en interne architectuur kenmerkend voor de Post65 periode.

De structuur zowel in- als extern van het gebouw is zo sterk dat aanpassingen aan de inrichting juist heel goed mogelijk zijn. Wij vragen om de kwaliteiten van die interne structuur daarom expliciet te beschrijven. Dit in samenspel met uw afdeling erfgoed en stakeholders zoals de post65 werkgroep CCE Oud-Utrecht.

Voor de hand liggende elementen voor een beschermde status zijn.

- De intact zijnde zitkuil en openhaard
- De theaterzaal
- Kunstwerken zichtbaar al dan niet zichtbaar
- Het bargedeelte
- Tegeltafel Lenssinck
- De aanwezige bar in huiselijke setting
- De openheid van de bovenverdieping waardoor er een bijzonder spel van buitenlicht binnen ontstaat
- De gelegenheden tot ontmoeting
- De Musketonhaak

Impressie

Foto's: Marcella Dorigo, Oud-Utrecht ©

